

ฉายวิสัยทัศน์'ปรีดี'ด้านต่างประเทศ



100 ปีชาตกาลปรีดีพนมยงค์ - เช้าวันเนี้ยวแทนสมาคมสยาม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับม.ธรรมศาสตร์พากันไปวางพานพุ่มในวาระดังกล่าวที่ลานปรีดี

จุดยืนคนรักชาติ

สิ่งที่เราควรทำคือต้องมีเอกราชสมบูรณ์ปราศจากอิทธิพลของต่างชาติไม่ว่าชาติใด แต่

อ. ป. ต. อ. ห. บ. อ.

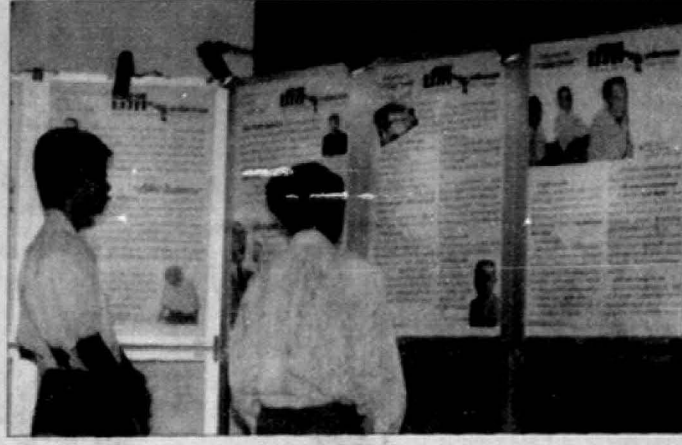
บริเวณลานปรีดีหน้าตึกโดม ภายใน ม.ธรรมศาสตร์ เมื่อเช้าวันนี้ (10 พ.ค.) เต็มไปด้วยความคึกคักเนื่องจากมีการจัดงานเฉลิมฉลอง 100 ปี ชาตกาลของนายปรีดี พนมยงค์ ที่ยูเนสโกประกาศยกย่องให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก

ในช่วงเช้ามีพิธีทำบุญตักบาตรพระสงฆ์จำนวน 101 รูป และถวายสังฆทานพระสงฆ์จำนวน 10 รูป จากนั้นในเวลาประมาณ 8.00 น. มีพิธีสักการะอนุสาวรีย์ปรีดีพนมยงค์ด้วยพานพุ่ม ดอกไม้จากวิสาขธรรมชาติ และพิธีมอบรางวัลทุนการศึกษา และที่หอประชุมใหญ่ ม.ธรรมศาสตร์

เวลา 9.30 น. มีพิธีมอบปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ให้กับนายกับดัว เราะห์มาน วาฮิด ประธานาธิบดีประเทศ

อินโดนีเซีย และปรากฏ พิเศษเนื่องในวาระฉลอง 100 ปี ก่อนที่นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีจะกล่าวสุนทรพจน์เพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณนายปรีดีในฐานะบุคคลสำคัญของโลก

อ. ป. ต. อ. ห. บ. อ.



บรรยากาศทั่วไปภายในงาน 100 ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์

“วิสัยทัศน์ด้านต่างประเทศของนายปรีดี พนมยงค์”

■ ต่อจากหน้า 1

อันที่จริง บทบาทของนายปรีดีในเรื่องต่างประเทศ มักไม่ค่อยมีคนพูดถึง ทั้งๆ ที่เป็นบทบาทที่โดดเด่นและสร้างคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างสูง

นโยบายการต่างประเทศสำคัญ

ความสำคัญของนายปรีดีทางด้านต่างประเทศ มิได้มีเพียงสถานะที่เคยเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศในช่วงระยะเวลาสั้นๆ หากแต่นายปรีดีเมื่อครั้งดำรงนายกรัฐมนตรีหรือเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ก็มีบทบาทโดดเด่นทางด้านต่างประเทศมาโดยตลอด

ดร.ประทีป สตรี เทพธำมาธร อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวถึงบทบาทของนายปรีดี ด้านนโยบายต่างประเทศว่า บทบาทสำคัญในการก็คือ การก่อตั้งขบวนการเสรีไทย และการดำเนินการให้รอดพ้นจากการเป็นฝ่ายแพ้สงคราม ซึ่งถือว่าเป็นการใช้การทูตอย่างชาญฉลาด

ในช่วงนั้น นายปรีดี ยึดหลักการพูดความเป็นกลาง ซึ่งถือว่าสำคัญมากและน่าจะเป็นอย่างเหมาะสม และมรดกตกทอดหลักที่คนรุ่นปัจจุบันน่าจะนำมาใช้ในปัจจุบัน

ดร.ประทีป สตรี อธิบายว่าที่ผ่านมาหลายยุคหลายสมัยที่ไทยขาดการดำเนินนโยบายความเป็นกลาง ทำให้เกือบที่จะตกอยู่ในภาวะที่จะได้รับผลร้าย โดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน หลังจากวิกฤติเศรษฐกิจ ไทยก็พึ่งสหรัฐและไต้หวันเพื่อเป็นความเคยชินที่จะต้องพึ่งพาประเทศมหาอำนาจ

เราอาจจะนำนโยบายเรื่องนี้มาใช้ โดยพยายามหาจุดสมดุล ไม่พึ่งพิงสหรัฐและไต้หวันมากเกินไป และศึกษาถึงหนึ่งในนโยบายต่างประเทศ ที่เราน่าจะใช้เป็นนโยบายแบบอุดม ซึ่งบางครั้งดูเหมือนจะทำให้เราสามารถรอดพ้นจากวิกฤติไม่ได้จริงๆ แต่ในอีกแง่หนึ่งก็เหมือนกับเราไม่มีหลักการ และวิสัยทัศน์

ไม่เพียงแต่บทบาทเรื่องการจัดตั้งขบวนการเสรีไทยหรือการพยายามแก้ไขสนธิสัญญาหลายฯ ฉบับจนไทยสามารถหลุดพ้นจากการเป็นเมืองขึ้นหลายๆ แห่งในด้านการเมือง และเศรษฐกิจ นายปรีดี

รศ.ดร.สุชัย สิริโก อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวถึงบท

บาทของดร.ปรีดี ทางด้านการต่างประเทศว่าเป็นเรื่องที่มีการพูดถึงน้อยมาก และไม่มีการศึกษาถึงจุดนี้เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งๆ ที่นายปรีดีมีบทบาทในด้านนี้อย่างสูงและมีความน่าสนใจมาก

“สิ่งสำคัญ คือ นายปรีดีเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์สูงและยาวไกล โดยเฉพาะนายปรีดีได้สร้างคุณประโยชน์ต่อประเทศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และหากนายปรีดีมีโอกาสได้อยู่ทำงานต่อไป ไม่ใช่จะมีประโยชน์เฉพาะภายในประเทศ แต่นายปรีดีจะสามารถสร้างภารกิจที่มีประโยชน์ต่อภูมิภาคนี้ได้อย่างแน่นอน”

รูปธรรมภารกิจด้านต่างประเทศของนายปรีดีสมัยที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศคือ ได้เจรจาแก้ไขสนธิสัญญาที่ตะวันตกมีต่อประเทศไทยอย่างไม่เป็นธรรมหลายประการ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องการเสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขต จนกระทั่งสามารถดำเนินการเจรจาได้สำเร็จเรียบร้อยไปทุกประเทศ

ในเรื่องของเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ นายปรีดีก็สามารถเจรจาขอให้เปลี่ยนจากการสำรองทุนจากเงินปอนด์สเตอร์ลิงที่จะต้องเก็บไว้ที่อังกฤษ เป็นทองคำและเก็บไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยแทน

และตั้งแต่ก่อนจะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 นายปรีดีก็มองเห็นความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจที่กำลังจะเกิดขึ้น และจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงได้ประกาศนโยบายต่างประเทศยึดถือความเป็นกลาง และประโยชน์ของชาติอย่างสูงสุด

แต่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 สมัยที่จอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ยอมให้ญี่ปุ่นใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านด้วยเหตุผลของความสงบภายในประเทศ จนถึงกับได้มีการทำสัญญาลับระหว่างกันในการร่วมเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น โดยหวังที่จะได้ดินแดนที่เคยเป็นของไทยกลับคืนมา ซึ่งเป็นสิ่งที่นายปรีดีไม่เห็นด้วยมาตั้งแต่แรก

นายปรีดีก็ได้ทำสิ่งที่ชาญฉลาดคือ หนีไปอยู่ชวา เพื่อจะได้ไม่ต้องเซ็นหนังสือประกาศสงครามกับอังกฤษและอเมริกา เนื่องจากในตอนนั้นเป็นผู้สำเร็จราชการแทน ทำให้นายปรีดีไม่ได้เซ็นลงนามประกาศสงคราม

เมื่อสงครามเสร็จสิ้น ญี่ปุ่นเป็นฝ่ายแพ้ นายปรีดีก็ใช้ข้อหาว่าให้หนังสือนั้นเป็น

โมฆียะ คือไม่มีผล ทำให้ไทยรอดพ้นจากการเป็นประเทศแพ้สงคราม

รศ.ดร.สุชัย กล่าว ว่า นายปรีดียังได้แสดงทัศนะที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้กำลังในการเรียกร้องดินแดนที่ไทยเสียไปให้ฝรั่งเศสกลับคืนมา โดยอาศัยช่วงเวลาที่มีฝรั่งเศสกำลังเพลี่ยงพล้ำสงครามต่อเยอรมนี ซึ่งเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่สมควรทำ แต่แนวคิดในการแก้ไขของนายปรีดีจะยึดหลักสันติวิธี โดยมองเห็นว่าเป็นสถานการณ์ที่สามารถใช้การเจรจาได้ หรือนำเรื่องขึ้นพิจารณาในศาลโลก

และเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจเสรีไทยดังกล่าว นายปรีดีก็มีบทบาทสำคัญในการไกล่เกลี่ยปัญหาต่างๆ

“อาทิ ข้อเสนอ 21 ข้อของญี่ปุ่นที่พยายามให้ไทยมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ก็สามารถไกล่เกลี่ยได้สำเร็จ”

นอกจากนี้ การที่ไทยต้องส่งข้าวหลายแสนตันเป็นค่าปฏิกรรมสงครามให้แก่อังกฤษ จนเกิดภาวะข้าวขาดแคลนภายในประเทศ แม้ ร.ว. เสนีย์ ปราโมช พยายามเจรจาต่อรองก็ไม่บังเกิดผล แต่ฝ่ายปรีดีสามารถใช้อำนาจเชิงการทูตเจรจากับอังกฤษจนสามารถผ่อนผันได้เป็นอันมาก

จากภารกิจของขบวนการเสรีไทย แม้แต่สหรัฐก็ถือว่าขบวนการเสรีไทยมีส่วนสำคัญที่ทำให้สหรัฐสามารถชนะสงครามได้ ดังนั้น จึงได้มอบเหรียญ Gold Medal of Freedom ซึ่งเป็นเหรียญเกียรติคุณชั้นสูงสุดที่จะมอบให้คนต่างชาติแก่ฝ่ายปรีดี โดยได้รับมอบจากประธานาธิบดีทรูแมน ประเทศสหรัฐอเมริกา

ช่วยชาติพ้นภัยหลังสงครามโลก

นายปรีดียังมองการณ์ไกลต่อเรื่องการปลดอาวุธทหารหลังเสร็จสิ้นสงคราม ซึ่งโดยปกติจีนเป็นฝ่ายเข้ามาปลดอาวุธในประเทศต่างๆ ที่สิ้นชนาที่ 16 แต่นายปรีดีไม่ยินยอมให้จีนเข้ามาปลดอาวุธในประเทศไทย

เพราะเกรงว่าจะทำให้ประเทศไทยถูกแบ่งแยกประเทศ ซึ่งจะเห็นได้ว่าต่อมก ความคิดของนายปรีดีก็เป็นจริง เหมือนที่เกิดในเยอรมนี และเกาหลี แต่ไทยสามารถรอดพ้นมาได้ โดยนายปรีดีเจรจาขอให้ Lord Mount Batton เข้ามาดำเนินการแทนได้สำเร็จ

ในยุคนั้น แม้ นายปรีดีจะดำรงตำแหน่งเป็นผู้สำเร็จราชการ แต่สหรัฐก็ให้ความเชื่อถือต่อนายปรีดีอย่างมาก ซึ่งก็สามารถทำให้การต่างประเทศของไทยมีความเข้มแข็ง

ภายหลังสงคราม ร.ว. เสนีย์ ก็ได้ประกาศคืนดินแดนที่ไทยได้กลับคืนมาในช่วงจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้แก่ ลาว เขมร กัมพูชา ไบพม

ต่อมาเมื่อนายปรีดีเป็นนายกรัฐมนตรีก็ได้พยายามต่อรองกับฝรั่งเศสว่าถ้าฝรั่งเศสจะไม่ให้เอกราชแก่ประเทศเหล่านั้น ประเทศไทยก็จะขอคืนมาเป็นสิทธิของไทย แต่ฝรั่งเศสก็ไม่ยินยอมมอบคืนให้ไทยและมีได้มอบเอกราชให้คืนแก่ประเทศในอินโดจีน ดังนั้น นายปรีดีจึงหันไปสนับสนุน ลาว เวียดนาม และกัมพูชา โดยการตั้ง South East Asian League หรือ SEAL ในวันที่ 8 กันยายน 1947 เพื่อช่วยประเทศเหล่านี้เรียกร้องเอกราช

และเนื่องจากไทยเป็นเพียงประเทศเดียวรอดพ้นจากการเป็นเมืองขึ้น ไทยจึงต้องการเป็นเวทีให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้เกิดสันติภาพในภูมิภาค เพื่อการสร้าง “ดุลยภาพแห่งอำนาจ”

ในที่สุดแนวคิด SEAL ของท่าน ก็พัฒนาเป็น ASEAN และประเทศไทยก็ได้มีมติ ได้บุญคุณ และมีบทบาทสำคัญในอินโดจีน

“นำเสียดายที่นายปรีดีถูกรัฐประหารจากผู้นำทหารเสียก่อน จนจอมพล ป. พิบูลสงครามได้กลับมามีอำนาจ และรัฐบาลในสมัยต่อๆ มา ก็เป็นเผด็จการทหาร มาโดยตลอด” รศ.ดร.สุชัยกล่าว และว่า การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านต่างประเทศไปในทางตรงข้ามอย่างสิ้นเชิงเพื่อจะเอาใจสหรัฐอเมริกา

เนื่องจากจอมพล ป. พิบูลสงคราม เคยเป็นบุคคลที่ฝรั่งเศสเห็นว่าเป็นจอมเผด็จการ และอาชญากรสงคราม จอมพล ป. พิบูลสงครามจึงหันมาเอาใจสหรัฐโดยการเปลี่ยนจุดยืนทันที

“เหตุผลคือเพื่อที่จะได้รับการรับรองการเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งการที่ไทยให้ความสนับสนุนสหรัฐและสหรัฐ จนถึงสมัยสงครามเย็น ไทยก็ดำเนินนโยบายตามอเมริกาในการต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างสุดชีวิตทุกรูปแบบ “ไม่ว่าจะเป็นการส่งทหารเข้าร่วมรบในสงครามเกาหลี เป็นฐานทัพของอเมริกาในการทิ้งระเบิดในอินโดจีน เป็นการดำเนินนโยบายที่เป็นศัตรูกับทุกประเทศในภูมิภาค

“ผลที่ตามมาคือ เกิดความไม่สงบสุขในภูมิภาคยาวนานกว่า 20 ปี จากสงครามอินโดจีน ซึ่งหากนายปรีดี ยังอยู่ เชื่อว่าจะไม่เกิดสงครามขึ้น หรือถ้าขึ้นก็จะไม่รุนแรงเช่นนี้ รศ.ดร.สุชัยกล่าวในที่สุด ■

“ปรีดี พนมยงค์ ไม่ใช่คอมมิวนิสต์”

จากเค้าโครงเศรษฐกิจของ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ที่มีบุคคลบางฝ่ายเรียกว่า สมุดปกขาว และกล่าวหาว่านำหลักการของคอมมิวนิสต์มาใช้

“ผู้จัดการรายวัน” ได้สัมภาษณ์ รศ.ดร.สุชัย สิริโก คณบดีรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นักวิชาการรายหนึ่งที่ได้ศึกษาเรื่องราวของ ดร.ปรีดี พนมยงค์ โดยได้กล่าวถึงเค้าโครงเศรษฐกิจของดร.ปรีดีเป็นการใช้หลักเศรษฐกิจผสม

นั่นคือ ใช้หลักการสังคมนิยม และหลักการทุนนิยม คือ รัฐต้องมีบทบาทในหลักการพื้นฐานที่ต้องเข้าไปช่วยแก้ไข การดำเนินนโยบายเข้ามายุ่งเกี่ยวกับประชาชน ทำให้ราษฎรไม่อดอยาก จัดหางานให้ทำ เพื่อให้ประชาชนอยู่ได้ อันจะส่งผลให้ประเทศอยู่ได้

เขายังกล่าว ว่า แนวคิดด้านเศรษฐกิจของ ดร.ปรีดี ยึดหลักการรู้จักช่วยเหลือตนเอง ไม่พึ่งพาคนอื่น จึงเน้นการปฏิวัติเกษตรกรรม เพราะถือว่าหลักการที่รัฐบาลต้องมีบทบาทช่วยเหลือคนจนเป็นแนวคิดที่มีใช้คอมมิวนิสต์อย่างสิ้นเชิง เพราะนายปรีดีเน้นเสมอว่า จะดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไปไม่มีการยึดทรัพย์ ไม่มีการบังคับใช้แรงงาน ทุกอย่างเป็นไปโดยสมัครใจ

รศ.ดร.สุชัย ชี้ว่า ในความเป็นจริงคือหลักการของดร.ปรีดี เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับสังคมไทยในปัจจุบันและเป็นสิ่งที่ในที่สุดสังคมไทยก็ต้องกลับมาให้ความสำคัญไม่ว่าจะเป็นหลักการที่กลายเป็นการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อช่วยเหลือกันให้อยู่ได้ หรือการสนับสนุนเอสเอ็มอี ก็คือการกลับมาสนับสนุนเศรษฐกิจในชนบท

หลักการพึ่งตนเองที่ดร.ปรีดี เน้นว่าเราต้องมีพื้นฐานที่เป็นของตนเอง ก็สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพึ่งตนเอง ซึ่งก่อนหน้าที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจเราไม่เคยคิดที่จะพึ่งตนเอง

ดังนั้นหลักการของนายปรีดี ก็คือ ให้ประชาชนอยู่ได้ และประเทศอยู่รอด เป็นหลักการของความพอเพียงที่เราเน้นในปัจจุบันนี้เอง แต่ในอดีตกลับเรียกว่าเป็นคอมมิวนิสต์

รศ.ดร.สุชัย ระบุว่า ในปัจจุบันนี้ไม่มีประเทศใดสามารถยึดหลักการเสรีนิยมทั้งหมด อย่างในยุโรปก็เน้นรัฐสวัสดิการ ในไทยเอง ปัจจุบัน ระบบรัฐสวัสดิการหรือการประกันค่าแรงงานขั้นต่ำก็ถือเป็นหลักสังคมนิยมเช่นเดียวกัน

ไม่ว่าจะถูกกล่าวหาอย่างไรก็ตาม แต่สิ่งที่ นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์ผู้หนึ่งต้องการจะชี้ให้เห็นคือ เมื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดเรื่องการช่วยเหลือคนจนของดร.ปรีดี กับรัฐบาลชุดปัจจุบันถือว่าแตกต่างกันมาก

เพราะรัฐบาลไทยเกิดขึ้นไม่ได้ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเกษตรกรรม ดูแลเกษตรกร การส่งออก ทำให้ปัญหาชาวนา เกษตรกร และคนจน เป็นปัญหาเหมือนเรื่องที่ไม่เคยแก้ไข เห็นได้เห็นจากการเปิดเสรีเศรษฐกิจในทุกระดับ

เขาระบุว่า ขณะนี้รัฐบาลรับเอาหนี้ NPL อันเป็นการของคนรวยมาเป็นภาระของรัฐแทบทุกบาททุกสตางค์ แต่รัฐบาลช่วยเหลือคนจนและชาวนาเพียงเล็กน้อยหรือไม่ช่วยเลย ถือเป็นนโยบายที่เอารัดเอาเปรียบชาวนาและคนจนมาก

แต่หากนำเอาแนวคิดของดร.ปรีดี มาใช้ชาวนาไทยจะมีชีวิตที่ดีขึ้นกว่านี้เป็นอย่างมาก เพราะดร.ปรีดี เน้นการช่วยเหลือคนจน จึงถือเป็นประโยชน์ของชาวนาที่มีชีวิตในยุคนั้นนี้ หรือถือเป็นประโยชน์ของสังคมไทยที่ ดร.ปรีดี ไม่ได้คำนึงถึงดังกล่าวนั้น

นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์ยืนยันว่า ข้อกล่าวหาที่ว่า ดร.ปรีดี วางเค้าโครงเศรษฐกิจจากอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ จึงถือเป็นภาพป้ายสี บิดเบือน เพราะเมื่อได้มีการตั้งกรรมการขึ้นสอบสวนข้อกล่าวหาดังกล่าว ในยุคพระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นนายก และมีผู้เชี่ยวชาญของต่างประเทศมาช่วยด้วย ก็สามารถยึดยึดความเป็นคอมมิวนิสต์ให้นายปรีดีได้

“ถ้าใครจะบอกว่านายปรีดีเป็นคอมมิวนิสต์ ผมอยากบอกว่าไม่ใช่ผู้ธรรมสำหรับนายปรีดี เพราะนี่เป็นหลักเศรษฐกิจผสมหรือไฮบริดแวร์ ถือเป็นรัฐสวัสดิการ ซึ่งเป็นหลักที่ทุกประเทศในปัจจุบันยึดทั้งนั้น ไม่มีใครกล้าเอาเบ็ดเตล็ดที่เหมือนไทย” ■